

ધોરણ : 7

સામાજિક વિજ્ઞાન

પાઠ - 17

જાતિગત ભિન્નતા

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 ખાલી જગ્યા પૂરો.

(1) જાતિગત ભિન્નતાની અસર મોટે ભાગે ગામડાં માં જોવા
મળે છે.

(2) ઈ.સ. 2011માં પ્રતિ હજાર પુરુષ સામે શ્રીઓનું પ્રમાણ
940 હતું.

પ્રશ્ન : 2 ટ્રેકમાં ઉત્તર આપો.

(1) બાળઉછેર અંગે કઈ-કઈ બાબતોમાં લેદભાવ જોવા મળે છે ?

- ભારતીય સમાજમાં દીકરા-દીકરી વચ્ચે કપડાં પહેરવામાં, રમતો રમવામાં, વાહન ચલાવવામાં, ખોરાકની બાબતમાં, હરવા-ફરવામાં, આચાર-વિચાર અને વ્યવહારમાં, ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવામાં વગેરે બાબતોમાં લેદભાવ જોવા મળે છે.
- દેશના કેટલાક વિસ્તારોમાં દીકરીઓને પ્રાથમિક શિક્ષણ પણ પૂરું કરાવવામાં આવતું નથી.

- છોકરીઓને ઉચ્ચ અભ્યાસક્રમમાં ભણાવવાનું પ્રમાણ ધણું ઓછું છે.
- વાલીઓ પોતાની દીકરીને પોતાના ગામ કે વિસ્તારમાંથી બહાર શહેરમાં ભણવા કે નોકરી માટે મોકલવાનું પસંદ કરતા નથી.

(2) ઘરકામમાં કઈ-કઈ બાબતોમાં ભેદભાવ જોવા મળે છે ?

➤ સમાજમાં એવી માન્યતા પ્રવર્તે છે કે છોકરાઓ કરતાં છોકરીઓ શારીરિક રીતે ઓછી સક્ષમ હોય છે. તેથી છોકરાઓની તુલનામાં છોકરીઓ પાસે ઘરનાં કામો વધારે કરાવવામાં આવે છે. જેમ કે છોકરીઓ પરની રસોઈ બનાવવામાં મદદ કરે છે. તેઓ નાના ભાઈ કે બહેનને રમાડે છે. તેઓ ઘરની સાફ-સફાઈ કરે છે. પાણી ના વાસણોમાં પાણી ભરે છે અને કપડાં ધુએ છે. છોકરાઓ ઘરનાં કામો માટે સાઇકલ કે અન્ય વાહન ચલાવી શકે છે કે શીખી શકે છે જ્યારે છોકરીઓને આ માટે સક્ષમ માનવામાં આવતી નથી.

(3) રૂઢિગત રીતે પ્રાથમિક શિક્ષણ પૂર્ણ થાય તેમાં કોની સંખ્યા
વધારે હોય છે ?

➤ રૂઢિગત રીતે પ્રાથમિક શિક્ષણ પૂર્ણ થાય તેમાં છોકરીઓની
સંખ્યા કરતાં છોકરાઓની સંખ્યા વધારે હોય છે.

પ્રશ્ન : 3 નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો.

(1) મહિલા સશક્તિકરણ માટે સરકાર કેવા પ્રયત્નો કરે છે ?

► મહિલા સશક્તિકરણ માટે સરકાર છોકરીઓને ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે વિશેષ સહાય કરે છે. સ્થી ભૃણહત્યા વિરોધી કાયદો બનાવી ગર્બ પરીક્ષણને કાનૂની ગુનો બનાવ્યો છે. છોકરીઓ વધુમાં વધુ પ્રાથમિક શિક્ષણ પૂર્ણ કરે એવા સધન પ્રયત્નો સરકાર કરી રહી છે.

(2) કયાં-કયાં કામમાં મહિલાઓ આજે પણ ઓછી જોવા મળે છે ?

➤ દેશના સૈન્યો અને પોલીસતંત્રમાં મહિલાઓની સંખ્યા આજે પણ ઓછી જોવા મળે છે. આ ઉપરાંત, રાજ્યની વિધાનસભાઓ, સંસદ, પંચાયતી સંસ્થાઓમાં કામ કરતા વરિષ્ઠ અધિકારીઓ, ખાનગી અને જહેર ક્ષેત્રમાં કામ કરતા મેનેજરો આ બધા ક્ષેત્રોમાં મહિલાઓની સંખ્યા આજે પણ ઓછી જોવા મળે છે.

(3) આજાઈ સમયે મહિલાઓ કઈ રીત આંદોલનમાં જોડાઈ હતી ?

➤ આજાઈ મેળવવા માટે અંગ્રેજો સામે ગાંધીજીના નેતૃત્વનીએ
અનેક પ્રકારના આંદોલનો થયા. કસ્તૂરબા સાથે ગુજરાત સહિત
દેશભરની મહિલાઓ એ આંદોલનોમાં જોડાઈ હતી.

પ્રશ્ન : 4 ટ્રેક નોંધ લખો.

(1) નારી સશક્તિકરણ

➤ મહિલાઓને સશક્ત કરવા માટે છેલ્લા બે દાયકામાં સરકાર દ્વારા અનેક કાર્યક્રમો અને આયોજનો થયાં છે, પશુપાલન, ઉદ્યોગ અને અન્ય સાહસ માટે સહાય આપવામાં આવે છે. 'સ્ટાર્ટઅપ ઇન્ડિયા' અને 'મેક ઇન ઇન્ડિયા' અંતર્ગત અનેક યોજનાઓ નારી સશક્તિકરણ માટે ચાલે છે. મહિલાઓને ઉદ્યોગ શરૂ કરવા માટે આર્થિક સહાય આપવામાં આવે છે. નારી સશક્તિકરણ માટે અનેક સંસ્થાઓ પણ કાર્ય કરે છે. સરકારની યોજનાઓ, જહેર સંસ્થાઓ અને અન્ય દ્વારા આવી મહિલાઓને સહાય કરી પગલર થવામાં મદદ કરવામાં આવે છે.

(2) ભારતમાં શિક્ષણ અને રૂઢિગત માન્યતા

► જાતિગત લિઙ્ગતા અંગે આપણા દેશમાં અનેક માન્યતાઓ પ્રવર્તે છે. છોકરાઓ અને છોકરીઓના ઉછેરમાં આ બાબતે અનેક લિઙ્ગતા જોવા મળે છે. કેટલાક વિસ્તારમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ પણ ક્યારેક પૂરું કરાવવામાં આવતું ન હતું. છેલ્લા બે દાયકાથી પ્રાથમિક શિક્ષણ પૂર્ણ થાય એવા ખાસ પ્રયત્નો સરકાર દ્વારા કરવામાં આવે છે. સરકારના વિશેષ પ્રયત્નોથી આજેય આપણા સૈન્ય અને પોલીસમાં કન્યાઓની સંખ્યા વધી રહી છે. દીકરીને બહાર ભણવા કે નોકરી માટે શહેરમાં મોકલવાને બદલે પોતાના વિસ્તારમાં જ નોકરી કરાવવાનું પસંદ કરે છે.

➤ રૂઢિગત માન્યતાને આધારે કહી શકીએ કે, આજે પણ કેટલાક સમાજમાં કન્યાઓને ભણાવવા અંગે અનેક સવાલો સામે આવતા જોવા મળે છે. ઉચ્ચ અભ્યાસક્રમમાં કન્યાઓને ઓછી ભણાવવામાં આવે છે. આ કારણે હવે રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે વિશેષ સહાય આપવામાં આવે છે.

THANKS

FOR WATCHING